

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БЕРДЯНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченої ради
Бердянського державного
педагогічного університету

від 23 серпня 2019 року
(протокол № 1)

ПРОГРАМА ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

обов'язкової навчальної дисципліни

підготовки першого рівня вищої освіти

спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво)
(шифр і назва спеціальності)

Бердянськ

2019 рік

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії та методики мистецьких дисциплін С.М.Сергієнко

Обговорено та рекомендовано методичною радою Бердянського державного педагогічного університету “20” червня 2019 року, протокол № 8

ВСТУП

Програма обов'язкової навчальної дисципліни «**ВИРОБНИЧА ПРАКТИКА**» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки фахівців освітнього ступеня бакалавр, галузі знань 01 Освіта/ Педагогіка, спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво).

Предметом навчальної дисципліни «Виробнича практика» - є послідовне продовження ознайомлення студентів з майбутньою педагогічною роботою, що дає змогу вивчити головні виробничі етапи, закріпити теоретичні знання, набути практичних навичок роботи з дітьми в ланці середньої освіти.

Міждисциплінарні зв'язки: «Педагогіка», «Психологія», «Практикум інструментально-виконавської підготовки», «Практикум вокально-хорової підготовки», «Історія музики», «Теорія і методика музичної освіти», «Теорія та історія мистецтва».

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою виробничої практики є ознайомити студентів з різними аспектами професійної діяльності вчителя музичного мистецтва, поглибити психолого-педагогічні та фахові знання, формувати естетичні інтереси, творчу самореалізацію та позитивну мотивацію подальшого оволодіння педагогічними вміннями та навичками.

1.2. Перед студентами постають наступні основні завдання з дисципліни «Виробнича практика»:

- ознайомитися з метою та змістом музично-виховної роботи у школі;
- засвоїти основні напрями музично-естетичного виховання учнів загальноосвітніх закладів та особливості роботи з школярами;
- закріпити знання та уміння, набуті на лекційних, семінарських та практичних заняттях з педагогіки, психології, педагогічної творчості та спеціальних музичних дисциплін;
- ознайомитися з плануванням, формами й методами діяльності вчителя музичного мистецтва на уроці і в позаурочний час;
- набути початкових професійних умінь та навичок у роботі з учнями (проективних, організаційних, комунікативних, оцінних, коригуючих, спеціальних музичних);
- оволодіти елементарними навичками аналізу різноманітних музично-виховних ситуацій;
- відвідати уроки кращих учителів навчального закладу;
- навчитися діагностувати музичні здібності дітей;
- виробити у студентів творчий підхід до виконання педагогічних завдань;
- розвивати навички самооцінки та самоаналізу власної діяльності;
- оволодіти навичками користування технічним засобами навчання;
- ознайомитися із специфікою оформлення основної документації з педагогічної практики.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні набути таких компетентостей:

ЗК 1. Здатність до усного та письмового спілкування українською та іноземною мовами в усіх сферах суспільного життя, зокрема у професійній діяльності.

ЗК 2. Здатність використовувати набуті знання, вміння та навички для вирішення професійних завдань, виходячи з конкретних практичних ситуацій. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК 3. Здатність до відбору й доцільного використання педагогічного інструментарію, методів, форм, засобів навчання й виховання, планування освітнього процесу та прогнозування його наслідків і результатів.

ЗК 4. Здатність розв'язувати складні завдання і проблеми у галузі професійної діяльності із поглибленим рівнем знань та вмінь інноваційного характеру, достатнім рівнем інтелектуального потенціалу для вирішення проблемних професійних завдань у галузі середньої освіти (музичне мистецтво, англійська мова).

ЗК 5. Здатність самостійно приймати рішення та нести відповідальність за їх реалізацію. Здатність впроваджувати нові ідеї.

ЗК 6. Здатність до аналізу та синтезу з використанням логічних аргументів та перевірених фактів.

ЗК 7. Здатність ефективно спілкуватися, надавати складну комплексну інформацію у стислій формі усно та/або письмово із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій та відповідною діловою мовою, у тому числі іноземною.

ЗК 8. Здатність до проведення досліджень з вивчення провідних методик навчання; здійснення аналізу результатів дослідження та розробка рекомендацій щодо їх упровадження.

ФК 1. Здатність застосовувати сучасні методи й навчальні технології в закладах освіти.

ФК 2. Здатність вивчати психологічні особливості засвоєння учнями / вихованцями навчальної інформації та виявлення музичної активності з метою діагностики, прогнозу ефективності та корекції освітнього процесу у закладах загальної середньої та позашкільної освіти, музичних студіях та початкових закладах мистецької освіти.

ФК 3. Здатність здійснювати добір методів і засобів навчання з педагогіки, психології, методики мистецької освіти, спрямованих на розвиток індивідуальних творчих здібностей учнів / вихованців, з урахуванням їхніх вікових фізіологічних і психологічних особливостей;

ФК 4. Здатність формувати в учнів / вихованців предметні компетентності.

ФК 5. Здатність орієнтуватися у психолого-педагогічних засадах художньо-естетичного розвитку дітей та молоді засобами музичного мистецтва та англійської мови.

ФК 6. Здатність враховувати психофізіологічні та анатомічні особливості у характеристиках дитини в процесі занять музичним мистецтвом.

ФК 8. Здатність до розроблення навчально-методичних матеріалів для проведення занять з мистецтва та англійської мови.

ФК 12. Здатність застосовувати операції логічного мислення для побудови

власних англомовних висловлювань, розуміти сприйняте на слух усне мовлення і реагувати на нього, розпізнавати намір іншого мовця і комунікативні наслідки його висловлювання.

ФК 13. Здатність використовувати основні фонетичні, інтонаційні моделі в різноманітних комунікативних ситуаціях академічної та професійної сфер спілкування.

ФК 14. Здатність правильно вживати мовні одиниці та структури для граматично коректного вираження власних думок, розуміння і продукування широкого кола текстів англійською мовою.

Та демонструють такі результати навчання:

ПРН 2. Знає сучасні теоретичні основи педагогіки, психології, психолого-педагогічні аспекти навчання, виховання, розвитку учнів закладів загальної середньої освіти.

ПРН 3. Знає специфіку використання методів, способів, форм мистецько-педагогічної діяльності вчителя.

ПРН 5. Інтегрує і розрізняє знання про зміст методичного інструментарію музично-педагогічної діяльності вчителя музичного мистецтва, мистецтва та англійської мови, пояснює суть засобів і методів активізації мистецько-творчого розвитку учнів, виховання художньо обдарованої особистості.

ПРН 6. Здатний реалізувати державний стандарт і навчальні програми з навчальних предметів закладів загальної середньої освіти.

ПРН 8. Має навички знаходження, обробки, аналізу та синтезу інформації з різних джерел (передусім – за допомогою цифрових технологій).

ПРН 9. Здатний застосовувати сучасні педагогічні технології, в тому числі й інформаційні, для забезпечення якості освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти, закладах початкової мистецької освіти та позашкільних закладах освіти.

ПРН 10. Вміє організовувати освітній процес, визначати ступінь і глибину засвоєння учнями програмного матеріалу, формувати у школярів навички самостійного навчання.

ПРН 11. Володіє музичним інструментарієм (основний та додатковий музичні інструменти), основними виконавськими навичками, техніками читання з нотного аркуша, транспозиції, акомпанементу.

ПРН 12. Володіє техніками постановки голосу, хорового диригування, володіє артистизмом, виконавською надійністю (самооцінка, самоконтроль), техніками читання з нотного аркуша, транспозиції.

ПРН 13. Уміє відтворювати художню концепцію музичного твору, його форму і стиль, реалізовувати його педагогічний потенціал.

ПРН 14. Знає історію та теорію розвитку мистецтва.

ПРН 15. Уміє здійснювати культурну та музичну діяльність та пропагувати кращі зразки національного та світового мистецтва.

ПРН 16. Уміє формувати та розвивати у школярів естетичні уявлення, ціннісні орієнтації і художній смак.

ПРН 17. Здатний створювати рівноправне освітнє середовище. Уміє працювати в колективі.

ПРН 18. Налагоджує духовну спільність, співпереживання і співпрацю учнів і вихованців, ефективно працює в мистецько-творчому, учнівському та педагогічному колективах закладу освіти, інших мистецьких об'єднаннях.

ПРН 19. Розуміє значущість національної культури і мистецтва для виховання і розвитку особистості учня, цінує полікультурність світу і здатний керуватися у своїй діяльності сучасними принципами полікультурної толерантності, діалогу і співробітництва.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 6 кредитів ЄКТС/ 180 годин.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Тема 1. Організація діяльності середнього загальноосвітнього навчального закладу. Система роботи школи. Внутрішній шкільний розпорядок.

Тема 2. Сучасні педагогічні технології та методи, прийоми навчання в загальноосвітній середній школі I-III ступенів. Організація та оптимізація навчального процесу та діяльності учнів загальноосвітніх шкіл.

Тема 3. Форми й принципи навчання в загальноосвітній середній школі I-III ступенів. Передовий педагогічний досвід.

Тема 4. Організація та забезпечення процесу навчання музичного мистецтва в середніх навчальних закладах. Навчальні програми для середньої загальноосвітньої школи з музичного мистецтва.

Тема 5. Вивчення календарно-тематичного плану роботи вчителя музичного мистецтва, ознайомлення з правилами ведення та оформлення шкільної документації.

Тема 6. Роль і функції вчителя музичного мистецтва, організатора виховної роботи.

Тема 7. Методи вивчення інтересів, запитів учнів.

Тема 8. Відвідування уроків музичного мистецтва з метою вивчення їх структури, ефективних методів та прийомів навчання.

Тема 9. Критерії оцінювання знань з певної музичної теми. Система оцінювання музичних знань за 12-ти бальною системою.

Тема 10. Змістовнометодичне та матеріально-технічне забезпечення проведення уроків музичного мистецтва. Наочність та ТЗН.

Тема 11. Методи, прийоми роботи, види навчальної діяльності учнів на уроках музичного мистецтва та мистецтва.

Тема 12. Контроль знань. Види контролю.

Тема 13. Функції вчителя музичного мистецтва. Відвідування уроків музичного мистецтва та мистецтва з метою складання уявлення про професійнопедагогічні вміння вчителя-предметника.

Тема 14. Типи уроків. Структура музичного уроку. Проведення пробних фрагментів уроків, спрямованих на визначення і вирішення навчальних, освітніх, розвиваючих та виховних цілей уроку.

Тема 15. Проведення пробних фрагментів уроку з музичного мистецтва та мистецтва, спрямованих на визначення і вирішення навчальних, освітніх, розвиваючих та виховних цілей уроку.

Тема 16. Вивчення принципів підбору вправ та завдань для домашнього виконання.

Тема 17. Позаурочна та позашкільна робота. Ознайомлення з системою позакласної роботи музичного виховання у школі: з гуртками, індивідуальними та масовими заходами.

Тема 18. Проведення залікових фрагментів уроків музичного мистецтва та мистецтва.

Тема 19. Самоаналіз та аналіз проведених фрагментів уроку з музичного мистецтва та мистецтва.

Тема 20. Форми, методи і прийоми проведення позакласних і позашкільних музичних заходів.

Тема 21. Аналіз позакласного заходу.

Тема 22. Оформлення документації. Складання звіту з педагогічної практики. Подання методисту звітної документації.

Тема 23. Підготовка та виступ на звітній конференції з практики.

3. Рекомендована література

Базова

1. Вовк М.В. Методика музичного виховання молодших школярів. Івано - Франківськ: ЦТТ, 2007. 262 с.
2. Гадалова І.М. Методика викладання музики у початкових. Київ: ІСДО, 1994. 186 с.
3. Зелененька І.О. Співають діти на уроках музики початкових класів. Кам'янець-Подільський: Абетка, 2005. 169 с.
4. Колубаєв О. Л. Методичні рекомендації щодо організації навчання, самостійної роботи та практичних модулів до дисципліни «Виробнича (педагогічна) практика» для студентів вищих музичних навчальних закладів III–IV рівнів акредитації спеціальностей 025 – Музичне

мистецтво та 014.13 – Середня освіта (Музичне мистецтво) за першим (бакалаврським) рівнем. Івано-Франківськ . 2017. 61 с

5. Кушка Я.С. Методика музичного виховання дітей. Вінниця: Нова книга, 2007. 216 с.
6. Г.М. Падалка. Учитель, музика, діти . Київ: Музична Україна, 1982. 152 с.
7. Печорська Е.П. Уроки музики в початкових класах. Київ: Либідь, 2001. - 142 с.
8. Ростовський О.Я. Методика викладання музики в основній школі. Тернопіль: Богдан, 2001. 270 с.
9. Ростовський О.Я, Методика викладання музики в початкових класах. Тернопіль: Богдан, 2001. 214 с.
10. Ростовський О. Я. Педагогіка музичного сприймання: Навч.- метод. посібник. – К.: ІЗМН, 1997. – 248 с.

Допоміжна література

1. Гумінська О. Інтерактивні методи на уроках музики / *Завуч*. 2004. № 32(218).
2. Гринчук І. Інноваційний підхід до організації слухання музики. *Мистецтво та освіта*. 2004. № 4.
Гринчук І.М. Пізнавально-творча активність майбутнього вчителя як компонент готовності до фахової діяльності. *Науковий вісник національної музичної академії ім. П.І. Чайковського*. Київ, 2004. № 35. 291 с.
3. Опанасець І. Урок-концерт, присвячений музиці. *Початкова школа*. 2001. № 6.
4. Павленко Н. Інтерактивно-рефлексивні педагогічні технології на уроках музики. Педагогічні інновації, ідеї, реалії, перспективи. *Збірник наук, праць*. Вип. 9. Київ, 2005.
5. Печерська Е., Полтавцева Т. Музичні ігри — осередок виховання дружніх стосунків у колективі. *Початкова школа*. 2003. № 5.
6. Тесленко Т., Джегалюк В. Музика, поезія, малюнок (інтегрований урок музики у 3 класі. *Шкільний світ*. 2008. № 2.
7. Штепа В. Інтернет і музична освіта школярів . *Мистецтво та освіта*. 2000. № 3.

Інформаційні ресурси

1. Музичне мистецтво. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів 5-7 класи. / Кер. авт. колективу Масол Л. М. - <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi-pidruchniki-ta-navchalno-metodichni-posibniki-rekomendovani-mon>
2. Державний стандарт початкової загальної освіти - <http://old.mon.gov.ua/ua/often-requested/state-standards/>
3. Державний стандарт повної загальної середньої освіти - <http://old.mon.gov.ua/ua/often-requested/state-standards/>

4. Електронні підручники - <https://mon.gov.ua/ua/tag/pidruchniki>

4. Методи навчання: з метою активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів - практикантів під час проведення індивідуальних і практичних занять застосовуються такі навчальні технології: практичні заняття, бесіда, демонстрація, власний показ; відкритий заліковий фрагмент уроку з музичного мистецтва; відео-презентації культурно-дозвіллевих заходів; аудіопрослуховування творів різних жанрів та стилів.

5. Форма підсумкового контролю успішності навчання – залік

Після практики студентам надається тижневий термін для підготовки звітної документації та захисту матеріалів на підсумковій конференції, на якій обговорюються актуальні організаційно-методичні проблеми музичного виховання учнів, визначається рівень професійно-педагогічної готовності студентів до діяльності в школі, оцінюється навчально-виховна та творча робота кожного студента зокрема. Тема виступу студента визначається з урахуванням специфіки навчально-виховного процесу певної школи – гімназії, ліцею, школи мистецтв, музичної школи. У виступі аналізуються позитивні й негативні сторони, цікаві знахідки передового досвіду педагогічного колективу шкіл, звертається увага на забезпечення і збагачення роздавального ілюстративного матеріалу (наявного на початку практики і виготовленого під час її проходження), на інноваційні методичні розробки уроків і виховних заходів учителями, студентами-практикантами. Особлива увага звертається на труднощі, що відчували студенти під час підготовки і проведення уроків музичного мистецтва. Це допоможе викладачам-методистам врахувати і винести проблематичні питання на спеціальне опрацювання під час аудиторних (практичних, семінарських) занять.

6. Система оцінювання результатів практики студентів

Оцінювання, практики студентів відбувається за 100-бальною шкалою з метою одержання еквівалентних оцінок за національною шкалою.

Підсумкова оцінка за практику повинна враховувати ступінь ефективності проведеної студентом навчально-виховної роботи, участь у роботі школи, суспільну активність студента, його ставлення до професії музиканта-педагога, до дітей, якість звітної документації. Якість звітної документації, а також термін її подачі студентом викладачеві-методисту може стати підставою для зниження оцінки, а в окремих випадках – до висновку про невиконання програми виробничої практики.

Критерії оцінювання для педагогічних працівників навчального закладу, де проходила практика

Допомога у навчальній роботі:

- 1) виготовлення дидактичних матеріалів і наочності;
- 2) при необхідності проведення заміни уроку.

Допомога у виховній роботі:

- 3) участь в організаційних годинах і виховних заходах за планом роботи класного керівника;
 - 4) участь у батьківських зборах;
 - 5) участь у загальношкільних виховних заходах;
 - 6) дотримання трудової дисципліни і норм поведінки у навчальному закладі.
- По кожному пункту призначається 2 бали.

Критерії оцінювання студентів - практикантів за національною шкалою

Оцінка	Критерії
Відмінно	всі завдання практики виконано в повному обсязі, виявлено вміння студента творчо застосовувати отримані з фахових предметів знання, пов'язані з особливостями професійної діяльності. Студент сумлінно виконував всі завдання керівників практики, удосконалював на практиці свої знання щодо методики викладання музичного мистецтва, що відображено у звіті. Звіт подано у встановлений термін, він містить всі структурні елементи. У щоденнику студента-практиканта зафіксовано зміст роботи протягом усього періоду проходження практики, є характеристика, з підписом учителя музичного мистецтва, завірена керівником закладу загальної середньої освіти, з печаткою. Характеристика-відгук позитивна, оцінка керівника за практику - «відмінно».
Дуже добре	завдання виконані правильно, але недостатньо повно. Студент виконував завдання керівників практики, удосконалював на практиці свої знання щодо методики викладання музичного мистецтва, що відображено у звіті. Звіт подано у встановлений термін, який містить всі структурні елементи, але є незначні невідповідності. У щоденнику студента-практиканта зафіксовано зміст роботи протягом усього періоду проходження практики, є характеристика, підписи керівника від бази завірені печаткою. Характеристика-відгук позитивна, оцінка керівника за практику від бази - «дуже добре».
Добре	завдання практики виконано, але неповно, в ході виконання завдань, була допущена певна кількість не дуже грубих помилок. Студент виконував завдання керівників практики, удосконалював на практиці свої знання щодо методики викладання музичного мистецтва, що відображено у звіті. Звіт подано у встановлений термін, який містить всі структурні елементи, але є певні невідповідності. У щоденнику студента-практиканта зафіксовано зміст роботи протягом усього періоду проходження практики, є характеристика, підписи керівника від бази завірені печаткою. Характеристика-відгук позитивна, оцінка керівника за практику від бази - «добре».
Задовільно	завдання практики виконано в неповному обсязі, в ході виконання завдань допускалися помилки. Звітна документація недопрацьована або оформлена з помилками. Щоденник не вірно оформлено. У характеристиці-відгуку оцінка керівника за практику від бази - «задовільно».
Достатньо	завдання виконано з помилками. Виконано не всі завдання, але значна їх частина, або були допущені неточності. Документація оформлена неповно, з помилками. Щоденник недопрацьовано. У характеристиці-відгуку оцінка керівника за практику від бази - «задовільно».
Незадовільно	більшість завдань невиконані. Виявлені проблеми встановлення контакту,

не сформовані вміння роботи з учнями. Звітна документація оформлена з помилками. Відсутній щоденник, характеристика-відгук.

Порядок переведення рейтингових показників успішності у систему європейського оцінювання ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою		Оцінка шкалою ЄКТС
	Для підсумкового семестрового контролю, що включає екзамен, курсову роботу, практику	Для підсумкового семестрового контролю, що включає залік	Для всіх видів підсумкового контролю
90-100	відмінно	зараховано	A (відмінно)
65-89	добре		BC (добре)
50-64	задовільно		DE (задовільно)
35-49	незадовільно	не зараховано	FX (незадовільно) з можливістю повторного складання
1-34	незадовільно		F (незадовільно) з обов'язковим повторним вивченням дисципліни